

**Regioonide Komitee arvamus teemal „Roheline raamat keskkonda sattunud plastijäätmeid käsitleva Euroopa strateegia kohta”**

(2013/C 356/06)

## REGIOONIDE KOMITEE

- kutsub Euroopa Komisjoni üles kehtestama plasti ja kergesti süttivate jäätmete prügilasse ladestamise keelu alates 2020. aastast ning seadma konkreetsed kaugeleulatuvad plastijäätmete tekke vältimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu eesmärgid, mis tuleks ühtlustada kõigis asjaomastes direktiivides ja milles kajastuks materjalide keskkonnamõju. Liikmesriikidele võiks nendega läbirääkimiste teel ette näha vahe-eesmärgid ja ülemineku perioodid;
- palub Euroopa Komisjonil kaaluda plasti tõhusalt ringlusse võtva uue infrastruktuuri rahastamist ning lõpetada prügilasse ladestamise ja põletamise rahastamine. ELi vahendeid tuleks eraldada üksnes neile jäätmete energiakasutuse rajatistele, mis kuuluvad sidusa jäätmekäitlusstrateegia alla, mis hõlmab ka piisavaid rajatise jäätmehierarhia varasemateks etappideks;
- nõuab selles kontekstis põhimõtte „saastaja maksab” täielikku rakendamist ja kutsub Euroopa Komisjoni üles kaaluma, kuidas saaks tootjate laiendatud vastutust ELis senisest paremini kohaldada. ELi tasandil tuleks teatavate plastitoodete ja plasti sisaldavate toodete puhul kehtestada tagastatava toote eest antav tagasimakse ja toote tagasivõtmise kohustus. Suurte jäätmete puhul tuleks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste määratletavate kogumismeetoditega innustada maksu kehtestamist jäätmete äraviskamise eest. Korduskasutamise stiimulite kõrval tuleks kaaluda tasuta kilekottide keelustamist;
- leiab, et tootedisainis on väheste ühtsete, teiste materjalidega mitteseotud plastide kasutamine ja plasti liigi selge märkimine pakendile ja tootele oluline, et lihtsustada nende korduskasutust ja ringlussevõttu. Komitee pooldab seda, et tulevastes disainides kehtestatakse ringlussevõetava materjali miinimumkoguse kohustuslik nõue;
- kutsub üles jõudma rahvusvahelise kokkuleppeni, millega keeletakse lagunevast plastist mikrohelmed kosmeetikas ja teistes isikliku hügieeni toodetes, et vältida selle üsna uut liiki saasteallika jõudmist toiduahelasse. Komitee arvates on märkimisväärselt tõendeid, et tuleks keelustada oksolagundatav plast, kuni edasised uuringud tõestavad nende toodete lisaväärtust.

<b>Raportöör</b>	Runnymede'i volikogu liige Linda GILLHAM (UK/EA)
<b>Viitedokument</b>	Roheline raamat keskkonda sattunud plastijäätmeid käsitleva Euroopa strateegia kohta
	COM(2013) 123 final

## I POLIITILISED SOOVITUSED

### REGIOONIDE KOMITEE

1. väljendab heameelt, et avaldati roheline raamat keskkonda sattunud plastijäätmete kohta. Optimaalne jäätmekäitlus on tänapäeval kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks üks suurimaid väljakutseid nii suurenenud jäätmetekkest tuleneva keskkonnamõju vähendamisel, rajades ja rahastades jäätmete töötlemise ja käitlemise taristuid, kui ka loodusressursside säilitamisel;

2. viitab sellele, et peamine prioriteet peab siiski olema jäätmetekke vältimine. Jäätmekäitluse optimeerimise kõrval on suurimad väljakutsed ühtne ja ambitsioonikas jäätmetekke vältimine;

3. nõuab selles kontekstis põhimõtte „saastaja maksab“ täielikku rakendamist, kuna see on üks tõhusamaid jäätmetekke vältimise meetodeid, mis võiks aidata kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel saavutada oma jäätmemajanduse eesmärgid ja samuti vähendada nende finantsilist ja organisatsioonilist koormust;

4. nendib, et majapidamiste osalemine on äärmiselt oluline, et paremini saavutada jäätmetekke vältimise ning jäätmete kogumise ja ringlussevõtu eesmärgid. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad pakkuda kodanikele teavet ja võimalusi, et kohandada nende tarbimisharjumusi ning suurendada kogutavate materjalide liike ja kvaliteeti. See sõltub sellest, kas aktsepteeritakse plastijäätmeid kui potentsiaalselt väärtuslikku ressursi;

5. juhib tähelepanu sellele, et plastijäätmed ei teki mitte ainult kodumajapidamistes, vaid et eelkõige ka tööstuses (nt autotööstuses), ehituses ja teistes tööstussektorites tuleb neile palju rohkem rõhku pöörata, kuna neis valdkondades kasutatakse väga palju plastmaterjale;

6. tunnistab, et liikmesriikide jäätmekäitluses on erinevused. Mitmel põhjusel, sh üldsuse vastuseisu tõttu, on paljudes

liikmesriikides jäätmekäitlusrajatistesse investeerimine olnud aeglane ja infrastruktuuri lõpuleviimine pikaleveninud;

7. väljendab kahetsust, et jäätmekäitlusahelas – mis hõlmab jäätmetekke vältimise ning korduskasutamiseks ja ringlussevõtmiseks ettevalmistamise meetmeid, kogumissüsteeme, jäätmekäitlustehaseid, turupoolseid algatusi – puudub strateegiline planeerimine või on see liiga aeglane. Turud saavad muutuda stabiilseks ainult juhul, kui ringlussevõetava plastmaterjali maht on piisav;

8. kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama, et ELi kehtivat keskkonnaõigustikku rakendatakse ja jõustatakse täielikult kõigis 28 liikmesriigis. Komitee leiab, et praegu ei ole jõustamiseks ja kontrolliks piisavalt vahendeid;

9. väljendab heameelt selle üle, et 2014. aastal on kavas läbi vaadata prügiladirektiiv. Komitee arvates peaks see hõlmama plasti ja kergesti süttivate jäätmete prügilasse ladestamise keeldu alates 2020. aastast. Komitee mõistab, et jäätmekäitlustööstus ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vajavad aega, investeeringuid ja kindlust, et paigutada vahendeid kogumise, sortimise, ringlussevõtu ja töhuse lõppkäitluse jaoks sobivasse infrastruktuuri. Liikmesriigid, kes on selles valdkonnas maha jäänud, võivad keelu suhtes vajada üleminekuperioodi, ent 2020. aasta eesmärkideni jõudmiseks tuleb kõiki plastijäätmeid hallata ressursina, nagu on ette nähtud ressursitõhuga Euroopa tegevuskavas;

10. nendib, et kui seitsmes liikmesriigis ladestatakse prügilatesse juba vähem kui 10 % jäätmetest, siis üheteistkümmes liikmesriigis ladestatakse prügilatesse rohkem kui 60 %. Jäätmekäitluses tuleb tunnustada plasti erilist väärtust, tagades paremaid ja tõhusamad kogumissüsteemid, et minimeerida saastumist;

11. kutsub Euroopa Komisjoni üles järgima õigusaktide tulevastel läbivaatamistel integreeritud käsitlust kõigi plastide suhtes, sh elektri- ja elektroonikaseadmete romud, romusõidukid ja pakendid. Jäätmete raamdirektiivi eesmärgid ei ole piisavad ja need ei hõlma konkreetselt plastijäätmeid.

12. nõuab, et plastijäätmete uued eesmärgid peaksid hõlmama tonnaazi küsimuse, sest tonnaaz ei ole sobiv ühik väga kerge plastkile mõõtmiseks. Eesmärkides peaks kajastuma materjalide keskkonnamõju, et suurendada plasti väärtust, mida kiputakse kõrvalle jätma raskemate ringlussevõetavate materjalide kõrval;

13. märgib, et kõik liikmesriigid on nõustunud jäätmetest energia saamisega kui põhjendatud alternatiiviga selle asemel, et pärast korduskasutust ja ringlussevõttu järelejäänud jäätmed prügilasse ladestada. Komitee kinnitab sellega seoses, et ELi vahendeid tuleks eraldada üksnes neile jäätmete energiakasutuse rajatistele, mis kuuluvad sidusa jäätmekäitlusstrateegia alla, mis hõlmab ka piisavaid rajatise kogutud jäätmete eelnevalt sorteerimiseks, puhastamiseks ja ringlussevõtuks. Komitee leiab samuti, et kuna plastid pakuvad suure kütteväärtusega kütust, siis on oluline, et plastide materjalipõhised ringlussevõtu eesmärgid püstitataks töötlemisvõimsuse põhjal, et vältida kütusenõudlust, mis tingiks väärtuslike ressursside põletamist;

14. leiab, et juba kehtestatud eesmärkide saavutamist tuleks paremini nõuda. Samuti toetab komitee seda, et lisaks prügilasse ladestamise lõpetamisele seataks plastijäätmete tekke vältimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu valdkonnas konkreetsed siduvad ja kaugeleulatuvad, ent saavutavad eesmärgid, sest neid saab täpsemalt mõõta. Need eesmärgid tuleks ühtlustada kõigis asjaomastes direktiivides. Liikmesriikidele ja kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kes ei ole jäätmekäitluse eesmärkide saavutamisel teinud rahuldavaid edusamme, võiks nendega läbirääkimiste teel ette näha vahe-eesmärgid ja üleminekuperioodid;

15. nõuab, et eesmärkide seadmine oleks kooskõlas proportsionaalsuse, läheduse ja ettevaatuse põhimõtetega;

16. leiab, et sellised meetmed viivad plasti jäätmehierarhias ülespoole, ning kiidab heaks Euroopa Parlamendi nõude keelustada 2020. aastaks kõigi ringlussevõetavate ja orgaaniliste jäätmete prügilasse ladestamine. Samas hoiatab komitee, et kui plasti ringlussevõttu ELis edasi ei arendata, on oht, et plastijäätmete eksport väljapoole Euroopat hakkab kasvama;

17. kutsub üles rohkem edendada plasti ringlussevõttu kõigi etappides, et soodustada ringmajandust. Algses tootedisainis tuleks arvesse võtta mitte ainult ringlussevõttu kasutusaja lõpul, vaid ka tootmisel kasutatavate polümeeride ratsionaliseerimist ja vähete ühtsete, teiste materjalidega mitteseotud plastide kasutamist, et lihtsustada eraldamist ringlussevõtul;

18. kutsub Euroopa Komisjoni üles edendada keskkonnanõuhooldlikku riigihanget, pakkudes suuremaid stiimuleid, mille abil edendada ennetamist, korduskasutamiseks ettevalmistamist, ringlussevõttu ja ringlussevõetud plasti osakaalu suurendamist uutest toodetest;

19. palub Euroopa Komisjonil kaaluda plasti tõhusalt ringlusse võtva uue infrastruktuuri rahastamist ning lõpetada prügilasse ladestamise ja põletamise rahastamine, toetades samas ka ringlussevõetud plasti turgu ja luues seega töökohti;

20. nendib, et materjali ringlussevõtt aitab ELil muutuda toormaterjalide aspektist iseseisvamaks ning et jäätmetest energia tootmine peaks jääma vaid täiendavaks valikuks vastavalt jäätmete hierarhiale, et realiseerida prügilasse ladestamata jäänud jäätmete täispotentsiaal ja et mitte tekitada jäätmetest energia tootmist soodustavat mõju, nagu seda soovitakse ka rohelises raamatus;

21. on veendunud, et ükselt uksele kogumise süsteimid peaksid olema kohustuslikud, ent need tuleks kavandada nii, et soodustatakse plastiliikide eraldamist ja maksimeeritakse ringlussevõetavate kvaliteetmaterjalide taaskasutust. Tegemist on subsidiaarsuse küsimusega, ja kuigi segatud kuivade jäätmete ringlussevõtt on mõnes liikmesriigis osutunud väga tõhusaks, tuleb tunnistada, et kogumismeetodid on linna- ja maapiirkonniti ja liikmesriigiti erinevad. Kuigi ei ole praktiline järgida ühtset, kõigile kohaldatavat tegutsemisviisi, on põhjust tagada kogumismeetodite vabatahtlik ratsionaliseerimine ja standardimine;

22. väljendab taas oma seisukohta, et piirkondlikel omavalitsustel võib olla võimalusi teha koostööd piiriüleste jäätmekäitlussõlmede kasutamisel sama tüüpi hoonete puhul (nt kõrged korterhooned), et tagada jäätmevoogude tõhus haldamine ning infrastruktuuri ja sektori olemasolevate ressursside optimaalne kasutus;

23. leiab, et tuleks edendada kvaliteetset ringlussevõttu, toetades aktiivselt ringlussevõetud plasti turgu, ning innustada keskkonناسäästlike materjalide kasutamist, et vähendada plastijäätmete sattumist keskkonda;

24. väljendab kahetsust, et taaskasutuse eesmärkide saavutamisest aruandmine lähtub praeguse jäätmete raamdirektiivi raames kogumisest, mitte tegelikust ringlussevõetust ega energia tootmisest. Hädavajalik on täpsustada määratlusi ja leida ühtne arvutusmeetod ringlussevõtu tulemuste mõõtmiseks;

25. tõdeb, et Euroopa Komisjon on juba algatanud toetusprogrammi kümne liikmesriigi jaoks, kellel on jäätme poliitikas kõige kehvemad tulemused. Komitee väljendab kahetsust, et kaheksateist liikmesriiki on veel kaugel jäätmete raamdirektiiviga kooskõlla jõudmisest;

26. on arvamisel, et vaja on hulka meetmeid, sest ainult ühe poliitikavahendiga ei suudeta minna jäätmete prügilasse ladestamiselt üle ringlussevõtule. Ent ringlussevõtt ei ole sugugi alati toimiv strateegia – nt juhul kui plasti ringlussevõtt on tehniliselt keeruline – ja see ei ole alati majanduslikult õigustatud isegi parimatel keskkonnapõhjustel;

27. leiab, et EL on heal positsioonil, et olla ülemaailmseks juhiks plasti prügilatesse ladestamise lõpetamisel, ning peaks tutvustama jäätme käitluse häid tavasid kohalikul, piirkondlikul, riikide ja rahvusvahelisel tasandil. EL peaks edendama jätkusuutlikke algatusi ja tagama selle, et ringlussevõtjad viivad plastijäätmed ainult sellistesse ringlussevõtukäitistesse, millel on samad käitlusnormid nagu ELi käitistel. Vahendajad ei ole ringlussevõtjad, mistõttu kutsub komitee üles teostama rangemat järelevalvet saadetiste eeskirjade kohaldamise üle Euroopa sadamates;

28. kordab sellega seoses oma toetust Euroopa teabeplatvormi loomisele, see platvorm võimaldaks kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel vahetada teavet jäätmetekke vältimise ja jäätme käitluse kohta ELis ja väljaspool ELi;

29. märgib, et plastisaadetiste sihtkohad asuvad üle kogu maailma, mistõttu on juba disaini etapis järgitaval heal taval korduskasutuse, parandamise ja ringlussevõtu valdkonnas tõhusad tulemused ka väljaspool ELi piire, mis aitab vältida plastitoodete sattumist jäätmetena merre;

30. nendib, et paljusid tarbekaupu, eelkõige elektri- ja elektroonikakaupu toodetakse väljaspool ELi ning ELi kõrgete tööjõukulude tõttu eksporditakse tooted seejärel uuesti demonteerimise, ringlussevõtu või kõrvaldamise eesmärgil. Läheduspõhimõtet järgides soovib komitee arendada ringlussevõtu ja korduskasutuse infrastruktuuri ELi tasandil, et liikmesriigid saaks tõhusalt kasutada ELis juba rajatud jäätme haldusinfrastruktuuri ja väldiksid investeeringute tarbetut dubleerimist. Nii saaks plastijäätmeid käidelda naaberriikides ja igas liikmesriigis ei pea

ehitama mitut liiki ringlussevõtukäitiseid. Dubleerimise vältimiseks võiks kogu ELi hõlmavalt planeerida teatud liiki jäätmete erikäitluseks vajalikku spetsiaalset infrastruktuuri. Komitee märgib, et tagada ja jõustada tuleb asjakohane piiriülene kontroll jäätmete liikumise üle;

31. usub, et kuigi vabatahtlik tegevus võib õigusakte täiendada, on vaja teatud reguleerimist, et tagada tõhus, toimiv, turvaline ja jätkusuutlik jäätme käitlusraamistik. Samas leiab komitee, et Euroopa Komisjon peaks kaaluma tarbijate ja majapidamiste käitumise muutmiseks teavitus- ja mõjutusmeetmeid enne maksustamise või keeldude kasutamist;

32. kutsub Euroopa Komisjoni üles kaaluma, kuidas saaks tootjate ja importijate laiendatud vastutust ELis senisest paremini kohaldada ja seda eriti plastijäätmete suhtes, mille käitlemise eest vastutavad väga tihti kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused. Tänu kõnealuse vastutuse tõhusamale kohaldamisele peaks olema võimalik viia turule senisest vähem või hõlpsamini ringlussevõetavaid plastijäätmeid tekitavaid tooteid. ELi tasandil tuleks teatavate plastitoodete ja plasti sisaldavate toodete puhul kehtestada tagastatava toote eest antav tagasimakse ja toote kasutustsükli lõppedes selle tagasivõtmise kohustus, et vabastada kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused nende õlul lasuvast suurest koormusest. Komitee leiab, et edendada tasub ka tagasivõtmise kavasid jaemüüjate, koolide ja töökohtade puhul, kus juba eraldatud väärtuslike ressursside koguseid kokku pannes saab muuta ringlussevõtu teostatavaks. Olemasolevate näidetena võib tuua mobiiltelefonid ja printerikassetid.

33. leiab, et suurte jäätmete puhul tuleks kohalike omavalitsuste määratletavate kogumismeetoditega innustada maksu kehtestamist jäätmete äraviskamise eest. Sellele lisaks on vaja suurendada teadlikkust ja tugevdada kontrolli jäätmete liikumise üle, takistamaks (plasti)jäätmete massilist põletamist tehniliselt selleks mittesobivates rajatistes, või plastijäätmete neisse paigutamist;

34. tunnistab, et tagasimakse ja tagasivõtmise süsteemidel on arenguruumi sõltuvalt konkreetsetest asjaoludest. Mõnes liikmesriigis on joogipudelite ja -purkide taaskasutus osutunud edukaks ning annab ringlussevõtuks kvaliteetmaterjali. See võib pakkuda väärtusliku alternatiivi maapiirkondades, kus eraldi kogumine ei ole reaalne. Sellise plasti nagu PET (polüetüleentereftalaat) kogumist võivad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused edendada suurte rahvaühituste puhul ka keskkonnasäästlike kavadega, juhul kui PET-pudelitele ei ole keskkonnasäästlikke alternatiive;

## Ökodesain

35. tootedisain on äärmiselt oluline tegur jäätmete vähendamisel. Komitee leiab, et kui praeguses ökodesaini direktiivis keskendutakse vee- ja energiatarbimisele, siis direktiivi läbivaatamisel võiks nüüd laiendada selle reguleerimisala, et laiendada seda ka teistele plasttoodetele ning hõlmata korduskasutamiseks ettevalmistamise, toote vananemise vastaste meetmete ja selle parandavuse ning ringlussevõtu nõuded, andes tarbijale teavet toote vastupidavuse kohta (nt tootega kaasas olev tootepass). Tootedisain on oluline tarbijate jaoks, aga ka jäätmevaldkonna ametiasutuste jaoks, kes vastutavad toodete kasutuselt kõrvaldamise haldamise eest. Toote hea disain ja sellega seotud pakend ja demonteerimine võtab arvesse ja parandab ringlussevõttu;

36. juhib tähelepanu nn kergekaaluliste pakendite suundumusele ja kottide kasutuselevõtule tarbijapakendite disainis (liikumine klaasilt või metallilt plastide suunas), mis vähendab transpordikulusid ja seega süsinikuheidet. Ent komitee tunnistab, et kuigi need tulemused on kõigile kasulikud, võib seesugune suundumus osutada tootjate jaoks väga tulusaks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele langevate jäätmekogumise ja -käitlemise suurenevate kulude arvelt;

37. peab antud kontekstis vajalikuks plasti liikide (plasti erinevate koostiste) vähendamist, mis muudaks võimalikuks sorteeritud samaliigilise plasti ümbersulatamise. Sorteerimise lihtsustamiseks peab sellega kaasnema ka plasti liigi selge märkimine pakendile ja tootele. Lisaks ei tohiks plastid sisaldada püsivaid orgaanilisi saasteaineid ega REACH-määrusega keelatud kemikaale;

38. leiab, et jätkusuutliku tootedisaini juhised kogu oleusringi jaoks, sh kasutuselt kõrvaldamisega seotud käitlemine, aitab kasutajal mõista toote tegelikku väärtust ja ära hoida väärtuslike ressursside tarbetut raiskamist;

39. pooldab seda, et disaini tulevastel läbivaatamistel kehtestatakse ringlussevõetava materjali miinimumkoguse kohustuslik nõue, tunnistades samas, et mõni toidu valdkonda ja isiklikku tervishoidu puudutav kasutusviis eeldab materjalilt eristandarddeid;

40. nõuab plastis ohtlike ainete kasutamise järkjärgulist kaotamist nii uutes kui ka ringlussevõetavates toodetes, et vähendada selliste ainete kasutamisest tulenevaid ohte ja suurendada toodete ringlussevõtu võimalusi. Komitee toetab ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas sisalduvat ettepanekut tagada 2020. aastaks kõikide väga ohtlike ainete kandmine REACHi kandidaatainete loetellu, mis võimaldaks asjaomastele plastilisanditele tähelepanu pöörata. Sellega seoses palub komitee pöörata

erilist tähelepanu mikrohelmetele ja nanoosakestele, mis tekitavad uusi probleeme, millele ei ole REACHi määruuses tingimata tähelepanu pööratud;

41. palub ökodesaini osas pöörata erilist tähelepanu kolme-mõõtmeliste printeritele, mille arendamisel võib olla oluline mõju plastijäätmete tekke mahule ja kvaliteedile;

## Ühekordsed plasttooted

42. leiab, et lühiajaliste ühekordsete plasttoodete küsimuses on vaja meetmete kombinatsiooni, sh sätteid nende kasutuse vähendamiseks ja taaskasutatavate toodete soodustamiseks. Vastutustundetult äravisatud kilekotid ja tühjad plastpudelid on tüüpiline, keskkonda kahjustav näide meie äraviskamise mentaliteediga ühiskonnast. Korduskasutamise stiimulite kõrval on mitmetes piirkondades andnud positiivseid tulemusi ka tasuta kilekottide keelustamine, mida tuleks seepärast kaaluda;

43. usub, et vabatahtlikud algatused liikmesriikide tasandil, sh jaemüüjate vastutus toodete tagasivõtmise eest, võiks aidata teatud plastijäätmete käitlemise kulu edasi kanda jäätme- ja keskkonnavaldkonna ametiasutustelt kogu väärtusahelale. Sellised meetmed peaksid hõlmama tarbijate harimise programmi;

44. leiab, et tagasivõtmist tuleks julgustada ja laiendada muudele sageli külastatavatele kohtadele (töökohtadel ja koolidel on sageli sarnased väikemahulised algatused, mis aitavad neil koguda ringlussevõtuks vajalikku kogust jäätmeid);

## Biologunev materjal

45. väljendab muret selle pärast, et tarbijaid võib eksitada väljend „biologunev”, kui tegelikult laguneb see plast sageli ainult tööstuslikes kompostimiskäitistes kõrgele temperatuuril;

46. rõhutab, et oluline on eristada lagunevat, biologunevat ja kompostitavat plasti. Sageli kasutatakse neid väljendeid valesti samas tähenduses. Plast võib olla lagunev, aga mitte biologunev, samuti võib ta olla ainult kompostitav;

47. peab kõigi tarbijatele suunatud märgistuste ühtlustamist ja lihtsustamist väga oluliseks. Samas on komitee mures, et teatud teave on segadust tekitav või eksitav ja tuleb eemaldada. Samuti peaks teave sobivate ringlussevõtu menetluste ja ringlussevõetud sisu kohta olema lihtsalt mõisteta;

48. väljendab muret ka selle pärast, et väljend „bioplast” võib viidata keskkonnahoidlikele standarditele, kui tegelikult tootmisel kasutatud biomass ei pruugi olla säästev ja võib olla konkurendiks toiduks kasutatavale maale. Komitee pooldab bioplastialase uurimis- ja arendustegevuse edendamist ja toetamist. Sealjuures tuleks silmas pidada peamiselt keskkonnahoidlike variante nii tooraine osas (võimalusel jäätmetest), lisaainete osas (keskkonnale ja tervisele ohutud), parandatavuse osas (kergesti parandatavad), ringlussevõetavuse ja lagundatavuse osas;

49. kutsub seetõttu üles täielikult rakendama kehtivaid Euroopa standardnorme (nii tööstusliku kui kodus) kompostimise, biolagunemise ja lagunemise kohta, nt EN 13432, EN 14995, samuti kontrollima nende valiidust asjaomastes keskkondades, sh pinnases, mere- ja magevees, jäätmekäitlustehastes ja anaeroobsel lagundamisel, et jõuda üleeuroopalise märgistamissüsteemini nende nõuete väga selgeks eristamiseks;

50. kutsub üles jõudma rahvusvahelise kokkuleppeni, millega keeletakse lagunevast plastist mikrohelmed kosmeetikas näo koorimiskreemides, hambapastas ja teistes isikliku hügieeni toodetes, et vältida selle üsna uut liiki saasteallika jõudmist toiduahelasse;

51. on mures selle pärast, et oksolagundatavana märgistatud plast on ainult oksofragmenteeruv, mitte biolagunev, ning tükkideks lagunemisel võivad mikroplasti osakesed jääda keskkonda. Oksofragmenteeruva plasti ringlussevõtu protsessis on leitud, et see saastab ja kahjustab ringlussevõetud materjali kvaliteeti. Jällegi on märkimisväärselt tõendeid, et tuleks keelustada oksolagundatav plast, kuni edasised uuringud tõestavad nende toodete lisaväärtust;

### **Mereprahht**

52. nõustub rohelises raamatus väljendatud seisukohaga, et „suurem osa meredest ja ookeanidest leitud jäätmetest on plast”, mis kujutab endast tõsist ülemaailmset probleemi. Komitee leiab, et merekeskkonda jõudva plasti koguse vähendamine on peab olema prioriteetne plasti olelutsükli kõigi sidusrühmade jaoks;

53. tunnistab vajadust uurida edasi nii makro- kui mikroplastijäätmete allikaid, transpordiviise ja leidumist keskkonnas. Samuti on vajalik mõista nende mikroskoopiliste osakeste mõju elule meres;

54. kutsub üles suurendama järelevalvet ja andmete kogumist, et hinnata konkreetsete meetmete edukust või puudulikkust ning aidata leida võimalikke lahendusi. Komitee arvates on võimalik kehtestada mereprahi vähendamise konkreetne eesmärk alles siis, kui on saadaval täpsed andmed praeguse mereprahi koguste kohta;

55. soovib järgida kahte strateegiat:

(a) maa- ja kaldapõhine strateegia, et ära hoida plastijäätmete jõudmine veekeskkonda;

(b) merepõhine strateegia, et tagada ookeanil ja merel toimuva tegevuse raames tekkivaid jäätmeid hallatakse vastutustundlikult.

Maa- ja kaldapõhine strateegia tugineks eelpool nimetatud meetmetele, samas kui merepõhise strateegia aluseks oleks laevade põhjustatud merereostuse vältimise rahvusvahelise konventsiooni (MARPOL) ja teiste konventsioonide parem jõustamine;

56. soovib tagada poliitika parema jõustamise ja koordineerimise ELi ja Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni vahel (ÜRO agentuur, mis vastutab mereveo ohutuse ja turvalisuse ning laevade põhjustatud merereostuse vältimise eest);

57. nendib, et ELi merestrateegia raamdirektiivis on seatud eesmärgid mereprahi vähendamiseks ning kõik uued eesmärgid peaksid olema kooskõlas praeguste jäätmete vähendamise eesmärkidega. Kaaluda võib konkreetseid eesmärke plastijäätmetele, ent iga eesmärk peaks olema ARUKAS, mitte lihtsalt üleskutse vähendada jäätmeid. MARPOLi konventsiooni raames kehtivaid jäätmete ja ressursside õigusakte tuleb nüüdsest paremini jõustada;

58. tõstab esile kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning nende partnerite rolli teadlikkuse suurendamisel. Teadmised plastprahi levikust jõe- ja merekeskkonnas on eeltingimus probleemi lahendamiseks ja selle suuruse vähendamiseks. See võib hõlmata haridusprogramme koolis, vastutustundliku käitumise edendamist turisminduses ning plastitööstuse algatusi. Euroopa koristusnädalad või sarnased algatused sobiva propagandaga suurendaksid teadlikkust sellest probleemist;

59. kutsub üles tegema koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning nende partnerite vahel, et paremini keskenduda väärtuslikele koristusalgatustele. Kuigi rannikuäärsed koristuspäevad, randa paigutatud prügikastid ja rannast prügi korjamine aitab kokku koguda vaid madala protsendi prahti, aitavad sellised algatused ka suurendada teadlikkust kohalikes kogukondades. Edendada võiks kalandussektori kampaaniaid, mis kutsuvad üles püüdma merel prahti päevadel, mil ei käida kala püüdma, ning leidma võimalusi kõrvaldada prügi lähimas sadamas, mitte viia see kodusadamasse. Komitee toetab selles osas Euroopa Komisjoni kavatsust algatada 2014. aastal üleeuroopaline koristuspäev ja on valmis uurima koostöövõimalusi selle algatuse jaoks;

60. on seisukohal, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused üksi ei suuda kanda mereprahiga seotud kulusid, ning kutsub liikmesriike üles tegema tihedamat koostööd kõigil valit-sustasanditel ning vastutavate asutuste, veevaldkonna asutuste, sadamaasutuste ja jäätmekäitlussektori vahel, et leida kulutõhusaid viise, kuidas hoida ära plastijäätmete jõudmine merekeskkonda;

61. kutsub üles teadmistebaasi täiendama EL toetatud programmide, nt LIFE+, või ERFi abil, et uurida plastijäätmete mõju nii pinnase kui ka merekeskkonnale;

### **Lõppmärkus**

62. kutsub üles kõiki jäätmekäitlussektori osalejaid töötama koos, et vähendada plasti sattumist keskkonda ja selle mõju keskkonnas, vähendada toorainete kasutamist ning tunnistada plasti potentsiaali väärtusliku ressursina. Seda on raske saavutada, sest plast on odav ja mitmeti kasutatav üha rohke-mate rakendustega materjal, ent selle vastupidavus tekitab jätkuva probleemi. Kuigi plastprahi üha kasvav maht kogu maailma merekeskkonnas on alarmeeriv, nendib komitee, et suurem osa jäätmetest, mis jõuavad kontrollimata merre, pärinevad maismaalt. Plastijäätmeid ei tohi lubada mitte üheski keskkonnas!

Brüssel, 8. oktoober 2013

*Regioonide Komitee  
president*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

---